

Трансформации и корелации на Б-пространството при сътрудничеството с академичната среда. (Представяне на добрите практики на РНБ „П. Р. Славейков“ и катедра „Библиотекознание и масови комуникации“ при Великотърновския университет „Св. св. Кирил и Методий“).

Свързаността, взаимната зависимост и обусловеност между научните постижения с различен характер и библиотеката като пространство, подпомагащо реализирането им, са неоспорими. Професиите, посветени на книгата, на нейното създаване, разпространение, съхранение и запазване за поколенията, от своя страна, също се превръщат в научна област, чиито изследвания благоприятстват всички останали. Динамиката в развитието на книжните процеси през последните десетилетия, разбирането на библиотеката и като съвременен център на ангажираните професионално в сектора, е причината сътрудничеството между нея и академичната среда непрекъснато да се задълбочава и повлиява двете страни на всички възможни нива.

Добър пример как се проявява това в родното библиотечно пространство, е сътрудничеството между РНБ „П. Р. Славейков“ и катедра „Библиотекознание и масови комуникации“ при Великотърновския университет „Св. св. Кирил и Методий“. То датира още от създаването на първата извънстолична университетска структура, обучаваща студенти в библиотечните специалности. Началото на двадесетгодишното пълноценно взаимодействие е поставено от първият и дългогодишният ѝ ръководител проф. Марин Ковачев, който през годините е неизменна част от колегията на библиотеката. То е продължено от неговия приемник доц. д-р Стефан Коларов и от настоящия ръководител на Катедрата проф. д-р Лъчезар Георгиев.

Най-видими и приложими в книжния сектор са резултатите от организирането на първия им съвместен форум – Националната научна конференция с международно участие „Библиотеки. Четене. Комуникации“, който се провежда ежегодно в средата на месец ноември. Стотици български и чуждестранни изследователи през годините си дават среща тук и представят най-новите си научни постижения и търсения. Резултатите от работата им се публикуват в сборник, носещ името на конференцията. Сборникът „Библиотеки. Четене. Комуникации“ се съставителства и редактира от екип на двете институции и е ценен източник за професионално свързалите живота си с книгата настоящи и бъдещи специалисти. Жест на организаторите е, че традиционно форумът освен на годишнини от важни събития, се посвещава и на заслужил научен работник в областта на книгата. През годините това са: проф. Тодор Боров, проф. Марин Ковачев, доц. Стефан Коларов, проф. д-р Лъчезар Георгиев, проф. д-р Мария Младенова и проф. д-р Алберт Бенбасат. Последното издание на Националната научна конференция с международно участие „Библиотеки. Четене. Комуникации“ е посветено на двадесетгодишния юбилей на катедра „Библиотекознание и масови комуникации“. Хронологично представени, конференциите изглеждат по следния начин:

- 2002 година: „Библиотеки, четене, комуникации и предизвикателствата на новия век”
- 2003 година: Посветена на 60-годишнината на доц. д-р Ст. Коларов
- 2004 година: „Съдбата на българската книга”
- 2005 година: „Съвременни аспекти на историческата тема в българската книга”
- 2006 година: Посветена на 105-годишнината от рождението на проф. Тодор Боров
- 2007 година: Посветена на 180-годишнината от рождението на Петко Славейков и 15 години от създаването на катедра „Библиотекознание и масови комуникации” при Великотърновския университет „Св. св. Кирил и Методий”
- 2008 година: 100 години от обявяване независимостта на България; посветена на 45-годишнината от създаването на ВТУ „Св. св. Кирил и Методий”
- 2009 година: Посветена на 120 години от създаването на Народна библиотека „Петко Р. Славейков” – Велико Търново
- 2010 година: „Новите информационни и комуникационни технологии и автоматизиране на библиотечните процеси”; посветена на 60-годишнината на проф. Мария Младенова
- 2011 година: „Дигиталните колекции и способите за достъп до потребителите”; посветена на 60-годишнината на проф. Алберт Бенбасат
- 2012 година: Посветена на 20-годишнината на катедра „Библиотекознание и масови комуникации”.

Експертно-консултантска помощ двете институции си разменят и по повод много други форуми с различен характер. Регионалната библиотека в Търново е чест домакин на кръглите маси за съвременните проблеми в професионалното направление и по научните проекти на Катедрата. Кръглата маса „Мисия книгоиздаване – възможна?” се провежда по повод Световния ден на книгата и авторското през последните няколко години и е място за среща и дискусии на издатели, книготърговци, студенти от специалност Книгоиздаване и преподаватели. Характерните за работата на студентите и преподавателите в направление доброволчески инициативи са представени на Националната кръгла маса „Стани доброволец! Дай своя принос!”. „Дигитализация и фотография” е темата на последната кръгла маса, проведена в РНБ по най-новия научноизследователски проект в катедра „Библиотекознание и масови комуникации”.

Заедно с това преподавателите от професионалното направление се включват и в проекти на РНБ „П. Р. Славейков”, консултират ръководството ѝ, оказват съдействие при решаването на проблеми в практиката на библиотечните специалисти, а за научно-изследователската си работа те използват пълноценно богатия библиотечен фонд. Така например доц. д-р Елена Георгиева участва и провежда обучения по библиотечен мениджмънт в рамките на програмата „Глоб@лни библиотеки - България”, модул 2 „Визия на съвременната обществена библиотека в България и „Управление на обществената библиотека”. Преподавателите се включват активно и като лектори на ББИА към Центъра за продължаващо образование на библиотекари за специалисти с висше образование с образователно-квалификационна степен „бакалавър” или „магистър”.

От друга страна на някои от служителите на РНБ „П. Р. Славейков” са възложени различни занятия в Катедрата-партньор, за да могат те да предадат богатия си експертен и практически опит на студентите. В Регионалната библиотека се провеждат от години безпроблемно учебните практики на студентите от специалност Библиотечно-информационни дейности. Библиотеката е и място за провеждане на семинарните занятия в дисциплините „История на книгата”, „Краезнание и медии” и много други. Всяка една от университетските специалности в професионално направление 3.5. Обществени комуникации и информационни науки намира тук добър прием и възможности за практическо приложение на придобитите в Университета знания.

Специалност Библиотечно-информационни дейности провежда в РНБ „П. Р. Славейков” учебната си практика, част от семинарните си занятия, участва в събитията по повод Националната библиотечна седмица. Студентите от специалност Книгоиздаване използват библиотеката като място за срещи с автори, издатели и други хора на книгата, а колегите им от Връзки с общественоста получават в нея първите си практически уроци по събитийен маркетинг и мениджмънт, включвайки се в организирането на прояви с различен характер, в подготвяне на медийни планове и пресклипинги, което е неизменно свързано с предстоящата им професионална реализация. Бъдещите журналисти от Катедрата използват изключително богатия на периодика фонд на РНБ „П. Р. Славейков”, отразяват в университетските си медии (електронния вестник „ВТУ Вест”, онлайн радиото „ВТУ Радио” и „ВТУ Тв”) събитията, организирани тук, осъществяват пълни записи на съвместните прояви на двете институции за архивите им, а често пъти са и предпочитани за техни модератори.

За работилите най-активно в съвместните проекти студенти се подготвят служебни бележки от библиотеката, с които те кандидатстват и получават стипендии по проекта „Студентски стипендии”, съфинансиран от ЕСФ по ОП „Развитие на човешките ресурси”. Най-новият проект, от който студентите ще могат да се възползват, е свързан с регистрирането на библиотеката като работодател в „Ученически и студентски практики” - проект, финансиран отново от ОП „Развитие на човешките ресурси”, съфинансиран от Европейския социален фонд.

Важно е да се отбележи, че връзките на библиотеката със студентите не се прекъсват с дипломирането им. Най-добрите от тях, когато има възможност за разширяване на работния екип, са традиционно предпочитани и назначавани тук след завършването им. При подбора на кадри ръководството ѝ винаги се консултира с преподавателите им в Университета. Над десет са служителите на РНБ „П. Р. Славейков”, получили своето образование в Катедрата. Естествен резултат от казаното дотук е сключеният договор за партньорство между двете институции и подкрепата от страна на библиотеката по време на акредитацията на професионалното направление. На периодичните си срещи ръководствата на двете институции обсъждат възможностите за разширяване на сътрудничеството и своевременното отразяване на нуждите на практиката в учебните планове на специалност Библиотечно-информационни дейности.

Освен място за научна изява на студентите по време на Националната научна конференция с международно участие „Библиотеки. Четене. Комуникации”, библиотеката е най-честата сцена и за художествено-творческите им прояви. В резултат от сътрудничеството ѝ със студентите тя се превръща в съвременен културен и информационен център, отворен за идеите на бъдещите специалисти, в пространство за реализиране на нестандартните им идеи. Най-голямата част от тях се реализират по повод Световния ден на книгата и авторското право, когато б-пространство се променя коренно. То се превръща в приказна градина по време на инициативата „Магията на детската книга”, в която студентите през три поредни години, облечени като герои от детските книжки, скъсяват дистанцията между себе си, децата, книгите и библиотеката, за да спечелят за каузата си най-малките. Гости в приказния им двор (пространството пред библиотеката) са стотици деца от детски градини във Велико Търново. В своето приветствие към тях Феята на приказките посочва вратите на библиотеката и им казва, че зад тях се крият хиляди детски книжки с приказки, а те като едни добри деца трябва да обичат и пазят, защото те са техният вълшебен прозорец, който ви отвежда в нейната приказна страна.

През миналата година, в полунощ на 23 април, фойето на библиотеката се превърна в бална зала, част от инициативата на студентите, наречена „Бал в света на книгите”. Тук до малките часове на следващия ден се редуват куизове с въпроси за книги, автори и герои, награди за отговорилите им (разбира се книги), и бурни танци. Организирано по идея на студентите от специалност Връзки с обществеността, нестандартното събитие успява да провокира част от гражданите на Велико Търново, които присъстват за пръв път на нещо подобно. На 17 март 2012 г. същите студенти, въввлечени в организирането на церемония по официално връчване на дипломите на абсолвентите от Катедрата, предлагат то да се състои в библиотеката, превърнала се в тяхно любимо място за срещи и практика през годините. Младите хора, подкрепени от ръководствата на двете институции, на посочената дата трансформират библиотечното пространство и в церемониална зала, осветена от усмивките в очите на дипломиралите се.

Отново по идея на студентите в катедра „Библиотекознание и масови комуникации” теренът пред клона на библиотеката в кв. „Бузлуджа” се превръща в зелено пространство. По повод 20-годишния юбилей на Катедрата и за затвърждаване на сътрудничеството между двете институции, са засадени 20 дръвчета. Паралелно с това по повод на юбилея в централната сграда на библиотеката са подредени две изложби: на научните изследвания на Катедрата и на фотографии, маркиращи пътя ѝ през годините под надслов „Снимките разказват...”. Последната отново е реализирана от студенти в специалност Връзки с обществеността, подпомогнати от свои преподаватели.

Съвместните прояви на библиотеката и Катедрата се пренасят често пъти и в останалата част на градското пространство, а понякога се стремят да се утвърдят и национален мащаб. Такава е идеята на инициативата „Пътуваща книга” (буккросинг), реализирана първоначално паралелно, а след това съвместно. Няколко поредни години по повод 23 април от страна на библиотеката се оставят книги на тихи места в града, в залата на театъра преди постановка. Следва инициативата, наречена „Пътуващо такси”, която цели да привлече към каузата на буккросинга четящите таксиметрови шофьори. Студентите от своя страна пък две поредни години сформират информационни пунктове на ключови места в града и в няколко училища, където разясняват същността на инициативата; осъществяват т.нар „тур на книгата” (в пиковите часове на деня „разхождат” по главните улици на града книжен макет с логото на буккросинг), работят за формиране на буккросинг зони във Велико Търново и събират от доброволци книги, които регистрират от общ акаунт на сайта му. Събраните книги оставят по буккросинг зоните във Велико Търново на 23 април. Някои от регистрираните заглавия са „уловени” в Пловдив, Стара Загора и София. Осъществени са контакти с първите буккросъри в страната и с авторите на идеята на това световно книжно движение.

Друго пространство, което преобразяват в партньорство двете институции, водени от идеите и инициативността на студентите, е това на МДТ „К. Кисимов”. На стълбите пред него под надслов „Да отворим книга” доброволци с книга в ръка „замръзват” за няколко минути и се опитват да образуват с телата си фигура, наподобяваща отворена книга. Множество минавачи се спират с интерес и поздравяват младежите за нетрадиционната идея и защитаваната кауза. След проявата на студентите броят на организираните такива събития в града, а и в страната значително нараства, и се превръща в своеобразна форма за изразяване на младежка гражданска позиция по провокативен, забавен и нестандартен начин.

По повод годишнината от рождението на Паисий Хилендарски и от написването на „История славянобългарска” студентите от катедра „Библиотекознание и масови комуникации” организират нейн уникален препис под надслов „Да продължим делото на Паисий”. В рамките на един ден на няколко пункта във Велико Търново доброволците увеличат в идеята си 277 души, които заедно успяват да препишат „История славянобългарска”. Единият от пунктовете се намира в РНБ „П. Р. Славейков”, където се включват 46 души, преписали 17 страници от Историята.

Тези инициативи показват колко различно, провокиращо и интересно може да е библиотечното пространство, когато е отворено към младите в професията. Обединявайки усилията на настоящите и бъдещите „рицари на книгата”, то се превръща в естествено свързващо звено за книжния сектор. Определящ за ефективното му функциониране е диалогът на всички нива на свързаност и постоянното търсене на възможности за задълбочаване на връзките чрез ангажираност на всеки един от участниците. Водещи при него, по примера на РНБ „П. Р. Славейков” и катедра „Библиотекознание и масови комуникации” на Великотърновския университет „Св. св. Кирил и Методий”, са разбирането, сътрудничеството и съдействието в името на общата кауза. Ползите от участието в съвместни идейни и научни проекти и за двете страни са очевидни. За преподавателите това е възможност актуализация и апробация на знанията и уменията, за студентите е вид предизвикателство и средство за придобиване на увереност и опит, за подобряване на комуникативните и практическите им умения. И ако си позволим да перифразираме популярната максима в „библиотеките не са това, което бяха”, днес, за да отговорят на изискванията на съвремието, те са много повече. Те могат да се превърнат в приказна градина, в церемониално място, в бална зала, в зелено пространство, в изложбена зала, в място за провеждане на научни форуми и практически занятия, за да подпомогнат в развитието си своите колеги и приемници в професията.